

М.Х.Дулати атындағы Тараз
мемлекеттік университеті

Қар басу, қар көшкіні

Орындаған: Төлен Н.А.
Қабылдаған: Қадрешев Е.

Қар және мұз

көшкіні– тау шыңдары мен құлама беткейлеріндегі қозғалысқа түскен және төмен қарай құлаған қармассасы.

Қар көшкінінің құлау себебі беткейдің қарға аса толып кетуінен, беткейде жатқан қар

алаңының температуралық қысылуынан және қар қайтадан кристалданғанда, қар кабатының ішінде қиыршық горизонттың пайда болуынан туады.

- **Қар көшкіні** – бұл қар массасының тау беткейінен төмен қарай жылжуы. Еуропада жыл сайын әр түрлі көшкіндер болып тұрады, ол орташа алғанда 100-ші адам өмірін алып кетуде. Ал Қазақстанда 95 мың шаршы км тау аумағы қар көшкіні қаупіне ұшырауда.

- Қар көшкіндері құлама тау беткейлерінен жаңа қар жауған және күн күрт жылып кеткен кезде пайда болады. Жауын – шашын наурыз – сәуір айларында көп жауатындықтан қар көшкіндері сол айларда көп байқалады. Қар көшкіндерінің 50% жазық жерлерге дейін жетіп, халық пен шаруышылық объектілеріне қауіпін тигізуде. Тау әуесқойларында болатын барлық қайғылы оқиғалардың 25% -на жуығы осы қар көшкінінің еншісінде.

Қар көшкінін тоқтату іс-әрекеттері пассивті және активті болып бөлінеді

- Пассивті әдісінде дамбаларды, қар ұстағыш щиттерді және орманды қалпына келтіру іс — әрекеттері жатады.
- Активті әдісіне уақыты мен қауіпсіздік әрекеттерін белгілеп, қолдан қар көшкінін жасау жатады.